

Produktionssättsutredning, småbarnspedagogiska tjänster 3.2.2025

Öppen familjeverksamhet

Nuvarande situation: Den öppna familjeverksamheten fungerar som träffpunkt för barnfamiljer, där de har möjlighet att umgås med andra familjer i samma livssituation. Kunderna har möjlighet att diskutera konfidentiellt ärenden som berör barnets vård, utveckling, fostran eller familjesituation.

Barn och vuxna kan umgås både fritt och under ledd verksamhet. Vårdnadshavarna har möjlighet att påverka verksamhetens innehåll och delta i planeringen tillsammans med ledaren. Barnen deltar i verksamheten tillsammans med sin förälder, mor- eller farförälder, vårdare eller annan vuxen.

Som en del av stadens ekonomiska balanseringsåtgärder, som inkluderar minskning av fastighetsbeståndet, avstod den öppna familjeverksamheten i slutet av 2024 från sina lokaler i den tidigare Puistokujan päiväkoti -daghemsbyggnaden. Den öppna familjeverksamheten flyttade i början av 2025 till ungdomsgårdens lokaler.

Enhetens budget för 2024 var 133 767 €, varav personalkostnaderna utgjorde 81 988 €. Enheten hade två anställda: en lärare i småbarnspedagogik och en socionom inom småbarnspedagogik. För 2025 flyttade verksamheten av besparingsskäl till ungdomsgården, och personalkostnaderna minskades genom att en vakans avskaffades. År 2024 skedde totalt 3023 enskilda besök i den öppna familjeverksamheten, i snitt 30 per verksamhetsdag. I januari 2025 har det varit 404 besök, i snitt 37 per verksamhetsdag. Cirka 232 av besökarna bodde i Grankulla.

Möjliga andra arrangemang:

- **A. Lämna verksamheten till andra aktörer:** Liknande verksamhet ordnas av bland annat Västra Nylands välfärdsområde LUVN, församlingar och Mannerheims barnskyddsförbund MLL. Verksamheten är inte lagstadgad och familjer har ingen subjektiv rätt till den.

De närmaste platserna där andra aktörer ordnar verksamhet är Esbo centrums familjecenter och familjecentret i Ängskulla. Även i Alberga finns familjecentertjänster som fostrings- och familjerådgivning.

Att avskaffa den öppna familjeverksamheten som stadens egen verksamhet medför risken att det inte finns någon öppen verksamhet för småbarnsfamiljer i Grankulla. Att avskaffa verksamheten skulle medföra besparingar i personal- och verksamhetskostnader samt frigöra lokaler i ungdomsgården för annan verksamhet.

- **B. Privatisering av den öppna familjeverksamheten:** Privatisering av den öppna familjeverksamheten kan ske genom en öppen anbudsförfrågan där man söker en aktör för lokalen. Risken är att ingen villig aktör hittas. Kostnadseffekterna av privatiseringen är svåra att bedöma, men det är osannolikt att verksamheten kan ordnas betydligt mer kostnadseffektivt än nuvarande utan att minska verksamheten.
- **C. Omorganisering av den öppna familjeverksamheten inom stadens organisation:** Från början av 2025 skulle välfärdsarbetets resultatområde, som inrättades inom bildnings- och välfärdssektorn, vara en naturlig organisatorisk plats för den öppna familjeverksamheten, eftersom den öppna familjeverksamheten syftar till att stödja småbarnsfamiljers övergripande välbefinnande. Ett nära samarbete med den servicekoordinator (integrations- och bostadsrådgivare) som rekryteras under 2025 skulle

vara centralt och underlätta för familjer att få den hjälp och de tjänster de behöver individuellt.

- **D. Den öppna familjeverksamheten fortsätter som tidigare:** Den öppna familjeverksamheten fortsätter som tidigare inom småbarnspedagogiska tjänster i ungdomsgårdens lokaler. Även personaldimensioneringen förblir på nuvarande nivå: en socionom inom småbarnspedagogik ansvarar för verksamheten.

Gruppfamiljedagvård

Nuvarande situation: Satuvuori gruppfamiljedaghem ligger i anslutning till språkbadsenheten Kielikylpy Grani Språkbud och i nedre våningen i den intilliggande småbarnspedagogiska enheten Kasabergets daghem på Stenbergsvägen 28. Det är en liten enhet med två familjedagvårdare och 8 barn. Personalens utbildningsstruktur möjliggör inte upprättandet av pedagogiska dokument enligt lagen om småbarnspedagogik.

Pedagogiskt sett skiljer sig verksamheten som utförs av i princip utbildad personal starkt från den pedagogiskt planerade, barncentrerade och högkvalitativa verksamheten i daghem. Dokumenten har upprättats antingen av en speciallärare inom småbarnspedagogik eller av en lärare inom småbarnspedagogik vid Kielikylpy Grani, vilket inte är ändamålsenligt ur pedagogisk synvinkel eller ur resursanvändningssynpunkt. Barnen i enheten är därmed i en ojämlik position jämfört med alla andra kunder inom kommunal småbarnspedagogik. Samma gäller till exempel jourtider vid årsskiftet och på sommaren. Personalen i den lilla, sårbara enheten deltar i regel inte i juren, vilket sätter enhetens barn i en ojämlik position eftersom de inte får med sig bekant personal till juren.

Öppettiderna för enheten med två vårdare motsvarar inte nuvarande vårdnadshavares behov av dagvård (8–16.39), utan hjälp behövs dagligen från de intilliggande enheterna till gruppfamiljedaghemmet, både tidigt på morgonen, sent på eftermiddagen och mitt på dagen. Kostnaderna för denna hjälp faller på den enhet som erbjuder hjälpen. Verksamheten i en enhet med två vårdare är sårbar och belastar den ansvariga ledaren oproportionerligt mycket i förhållande till enhetens storlek och kapacitet, till exempel när det gäller att hantera personalfrånvaro och behov av vikarier. Den låga lönen för familjedagvårdare försvårar rekryteringen av vikarier.

Förutom att ta hand om barnen ingår städning och matlagning i familjedagvårdens personaluppgifter. Därmed skiljer sig arbetsuppgifterna från de uppgifter som den pedagogiskt ansvariga personalen i daghem har, vilket orsakar missnöje bland familjedagvårdspersonalen. Från och med början av 2025 möjliggör inte minskningen av personalen i daghemmen (1 daghemsbiträde per småbarnspedagogisk enhet) att daghemsbiträdesresurs riktas till gruppfamiljedaghemmet.

Verksamheten i gruppfamiljedaghemmet belastar den ansvariga ledaren oproportionerligt mycket i förhållande till antalet platser inom småbarnspedagogik. Förutom de ovan nämnda faktorerna ingår enhetsspecifik budgetering, budgetuppföljning, upprättande av verksamhetsplaner och utvärderingar etc. Verksamheten är inte hållbar med tanke på framtida behov. Enhetens budget för 2024 var 99 580 €, varav personalkostnaderna utgjorde 94 430 €. Dessutom uppstår indirekta kostnader från personalens arbetsinsats i den intilliggande enheten samt från speciallärarens arbetsinsats utanför den egentliga arbetsbeskrivningen i Satuvuori gruppfamiljedaghem. Personalen i gruppfamiljedaghemmet består av två anställda: båda har titeln familjedagvårdare, även om den ena har behörighet som barnskötare.

Möjliga andra arrangemang:

- **A. Avskaffande av enhetens verksamhet:** Sommaren 2025 har alla barn i enheten fyllt tre år och kan därmed övergå från gruppfamiljedaghemmet till en annan enhet. Förändringarna sommaren 2025 skulle därmed praktiskt taget inte belasta barnen och familjerna alls.

En av personalen har utbildning som närvårdare och kan övergå till en tjänst som barnskötare i en vanlig daghemsgrupp. Den utbildade arbetstagaren kan fram till sin pensionering om några år arbeta antingen som obehörig barnskötare i en vanlig daghemsgrupp eller till exempel som assistent.

Alla kommunala småbarnspedagogiska enheter skulle i framtiden antingen vara förskoleenheter eller daghem, vilket å ena sidan skulle jämna ut kvaliteten på småbarnspedagogiken, men å andra sidan minska utbudet av tjänster.

Lokalen som enheten använder för närvarande skulle frigöras för exempelvis skiftesvård (se nedan) eller annan småbarnspedagogisk verksamhet beroende på efterfrågan och behov. Kostnadseffekter skulle uppstå både direkt och indirekt genom att verksamheten effektiviseras och koncentreras.

- **B. Verksamheten i enheten fortsätter, men separat från Kielikylpy Grani Språkbud:** I detta alternativ skulle enhetens serviceutbud öppnas för alla barn i Grankulla som vill ha småbarnspedagogik på finska, och inte bara för dem som i första hand ansökt till Kielikylpy Grani Språkbud. Enhetens ledarskap skulle inte vara kopplat till ledarskapet för Kielikylpy Grani Språkbud-enheten, utan det skulle kunna ledas av vilken enhetsledare som helst (till exempel stadens då minsta enhet). Detta skulle minska arbetsuppgifterna för personalen vid Kielikylpy Grani, men å andra sidan skulle arbetsuppgifterna överföras till personalen vid en annan enhet. Dessa inkluderar till exempel upprättande av pedagogiska dokument samt enhetsspecifika dokument och utvärderingar. I praktiken skulle inga av de utmaningar som gäller nuvarande situation lösas, utan de skulle överföras till en annan plats.

Lösningen har inga betydande kostnadseffekter.

- **C. Avslutande av gruppfamiljedaghemmets verksamhet, överföring av familjedagvårdarnas arbete till deras hem:** Modellen med familjedagvårdare som arbetar i sina hem användes på 1990-talet och övergavs på grund av missnöje från både arbetstagare och kunder. I detta sammanhang inrättades tre gruppfamiljedaghem, varav två sedan dess har avskaffats när personalen gått i pension eller lämnat sina tjänster. Förändringen skulle inte lösa de utmaningar som gäller nuvarande verksamhet.
- **D. Privatisering av gruppfamiljedagvård:** Privatisering av gruppfamiljedagvård kan ske genom en öppen anbudsförfrågan där man söker en aktör för lokalen. Risken är att ingen villig aktör hittas. Kostnadseffekterna av privatiseringen är svåra att bedöma, men det är osannolikt att verksamheten kan ordnas betydligt mer kostnadseffektivt än nuvarande utan att minska verksamheten.

Skiftesvård

Nuvarande situation: År 2024 var användningen av skiftesvård mycket låg (1 barn cirka en gång i månaden). Från början av 2025 verkar behovet vara mer regelbundet. Även om det för närvarande bara arbetar två personer inom skiftomsorgen är kostnaderna oproportionerligt höga i förhållande till antalet barn.

Att ordna skiftesvård är lagstadgat och familjer har en subjektiv rätt till det under vissa förutsättningar. För kommunen kan behovet variera kraftigt, vilket utmanar organiseringen av verksamheten. När behovet är lägre än vanligt blir personalen som är avsedd för skiftesvården "överflödiga resurser" i den enhet där de är placerade, vilket är ojämlikt med tanke på andra småbarnspedagogiska enheter.

I den nuvarande situationen är den största oron barnets bästa och verksamhetens sårbarhet. Barnet tillbringar till exempel kvällar och helger ensam med en vuxen och går miste om kamratgruppen när det använder skiftesvård. När det normalt bara arbetar en anställd vid enheten under otypiska tider är verksamhetens sårbarhet och säkerhet, till exempel vid en olycka, betydande risker.

Skiftesvårdens budget för 2024 var utan interna kostnader 182 290 €, varav personalkostnaderna utgjorde 175 320 €. På hösten 2024 ingick två barnskötare i skiftomsorgens personal på grund av det tillfälligt lägre behovet, så alla budgeterade medel för verksamheten förverkligades inte 2024.

Möjliga andra arrangemang:

- **A. Samarbete med Esbo:** Verksamheten skulle vara bra att ordna i större enheter, och en naturlig samarbetspartner skulle vara Esbo stad. Behovet av skiftesvård kan dock variera kraftigt, vilket gör behovet svårt att förutse. Detta utmanar samarbetet och avtalen och kräver separata, mer omfattande förhandlingar och kostnadsberäkningar tillsammans med Esbo stad. Kostnaderna och tillvägagångssätten varierar kraftigt beroende på behovet och är därför mycket svåra att förutse.

I tidigare diskussioner med Esbo stad har det framkommit att Esbo inte är intresserad av att tillhandahålla skiftesvård för Grankullas behov. Anledningen är just verksamhetens svåra förutsägbarhet, både för Esbos egna kunder och för Grankullas behov. Som ett nytt lösningsförslag kan man föreslå en modell där barnets dagtida småbarnspedagogik sker i barnets egen daghemsgrupp i Grankulla, och endast kvälls- och helgskiftesvård sker i Esbo. Detta medför nya, svårbedömda kostnader i form av transport och ledsagare.

Förutom transport och service i Esbo skulle ett alternativ vara att ordna verksamheten helt eller delvis för Grankullas invånare i Esbos skiftesvårdslokaler med Grankullas personal eller personal inhyrd av Grankulla. Då skulle utmaningarna med verksamhetens säkerhet minska, men kostnaderna skulle inte förändras avsevärt jämfört med nuvarande situation. Av de ovan nämnda alternativen har man tidigare undersökt en modell för samarbete med Esbo där Esbo skulle ta det fulla ansvaret för barn som behöver skiftesvård, och detta är Esbo inte villigt att åta sig. Det är möjligt att fördjupa sig i andra nämnda alternativ senare under 2025.

- **B. Skiftesvård fortsätter som egen verksamhet:** Om skiftesvården fortsätter som egen verksamhet skulle den nuvarande lokalen för Satuvuori gruppfamiljedaghem eller Tammikumpu daghem vara lämpliga platser. Verksamheten kan ske med hyrd personal, eller om verksamheten har egen personal skulle denna personal vara tillgänglig för alla finskspråkiga småbarnspedagogiska enheter utanför skiftesvårdens behov. Till exempel varierar timtaxan för en barnskötare enligt Seures prissättning beroende på arbetserfarenhet mellan 24,41 €/h – 26,85 €/h under normala arbetstider. Utöver dessa tillkommer kostnader för tillägg för otypiska arbetstider.
- **C. Privatisering av skiftesvård:** Privatisering av skiftesvård kan ske genom en öppen anbudsförfrågan där man söker en aktör för lokalen. Risken är att ingen villig aktör hittas. Kostnadseffekterna av privatiseringen är svåra att bedöma, men det är osannolikt att

verksamheten kan ordnas betydligt mer kostnadseffektivt än nuvarande utan att kombinera den med annan liknande verksamhet.